

22 september 1917

Londen, 21 september. Officieel: Meer in bijzonderheden tredende berichten over de slag van gisteren bevestigen de volkomenheid van ons succes. Plaatselijke aanvallen in de avond door ons ten noordoosten van Langemark gedaan hebben een aantal steunpunten opgeruimd. Daarmee is de verovering van onze doelpunten in die streek afgerond.

Het staat nu vast, dat de vijand in de vele tegenaanvallen met aanzienlijke strijdkrachten 's middags en 's avonds ondernomen, buitengewoon zwaar geteisterd is.

Het heldere zicht van het laatste deel van de dag heeft het onze troepen mogelijk gemaakt, de op handen zijnde aanvallen gewaar te worden. In elk geval zijn de voorste linies van de Duitse infanterie door het samengetrokken vuur uit geweren, machinegeweren en artillerie vernield. De hardnekkigheid, waarmee de vijand gestaag zijn aanvallen herhaalde, deed zijn verliezen enkel aanzwellen zonder dat hij enig bruikbaar terrein heroverde, dat wij hadden genomen. Door zijn voorafgegane krachtontwikkeling uitgeput, deed de vijand 's nachts geen tegenaanvallen en onze troepen konden de stellingen vrij in orde brengen. Onze eigen verliezen in de slag zijn licht.

Berlijn, 21 september. Officieel avondbericht. In Vlaanderen is de geschutstrijd vanmiddag aangewakkerd. 's Avonds plaatselijke infanteriegevechten.

De strategische betekenis van de overwinning van gisteren moet op de juiste tijd op de meest ondubbelzinnige wijze aan de dag komen. Wij kunnen de waarde van de winst niet enkel in aren afmeten, wat aangaat het veroverde gebied, ofschoon dit groot genoeg is. Het was

een slag ter bemachtiging van beheersende stellingen. We behaalden een zege, die de Duitsers aan dit brede front in Vlaanderen in een hachelijk parket brengt. Bovendien zijn ettelijke van de beste Duitse divisies dermate uiteengescheurd, dat er niets anders op zit dan ze aan het front te onttrekken, omdat ze niet langer strijdvaardig zijn. De vraag, waar het om draait, dringt zich al scherper op: hoe lang zal de vijand deze erge leemten nog kunnen aanvullen?

Londen, 21 september. Reuters bijzondere berichtgever aan het westelijk front seint: Het meest gelukkig kenmerk van de schitterende overwinning van gisteren op het slagveld is, dat het geloof van de Duitsers in de onaantastbaarheid van hun nieuwe verdedigingsmethode te niet is gedaan. Gedurende tal van maanden hebben wij van niets anders gehoord dan van een onwrikbare muur van ijzer in het westen, daar de Duitsers hadden geleerd hoe onze kanonnen hun verdedigingsstelsel konden vernietigen. Thans is het op onbarmhartige wijze tot hen doorgedrongen dat hun nieuwe methode niet beter tegen de Britse moed en de Britse hulpmiddelen bestand is. Het resultaat heeft op de gevangenen diepe indruk gemaakt. Officieren, die door hun ondervinding onverschillig zijn geworden, erkennen dat ze vrijwel verslagen zijn in wat ze als hun krachtige punt beschouwden en ze zien de toekomst van hun leger met schrik tegemoet. Dit resultaat te hebben bereikt in de loop van een gevecht van één ochtend is inderdaad een feit.

De strijd droeg hoofdzakelijk het karakter van een handgemeen en een zeer groot deel van de gevangenen, die in onze handen zijn gevallen zijn licht gewonden. Ze spreken allen in bedekte toon van de afschuwelijke uitwerking van ons spervuur, dat gedurende drie hele dagen hun levensmiddelentoevoer afsneed en over hun gelederen de doodsklok luidde. We weten dat er geen overdrijving in de uitlatingen der gevangenen is, daar onze troepen op het terrein van hun opmars een ontzaglijk groot aantal lijken vonden. De vijand nam

nimmer aan een bloediger strijd deel. De pogingen tot tegenaanvallen bleken tevergeefs en zeer kostbaar. Gistermiddag maakten de Duitsers zich zesmaal op tot de aanval op de linkervleugel van ons noordelijk leger. Viermaal bestookten onze kanonnen hun troepenverzamelingen dermate, dat zij uiteen werden gedreven, zonder van wal te zijn gestoken. Tweemaal drong de vijand tot onze linie door, doch wij hadden een groot aantal machinegeweren opgesteld en hun vuur, in samenwerking met dat der geweren, fnuikten zijn pogingen voordat hij met onze mannen in contact kon komen. Duitse tegenaanvallen in het Veelhoekbos en in de richting van Zonnebeke werden door de Australische troepen krachtig afgeslagen. In de afgelopen nacht werden geen vijandelijke infanterieaanvallen meer beproefd.

Berlijn, 21 september. Nadat het grote algemene offensief van de entente in Vlaanderen, bij Verdun en aan de Isonzo was ineengezakt, hebben de Fransen na een flinke rust op 18 dezer weer tamelijk grote aanvallen op de oostelijke oever van de Maas gedaan en daarbij in vergeefse stormlopen enkel de bloedigste verliezen gekregen.

De Engelsen zijn op 19 dezer met de derde slag in Vlaanderen begonnen. De eerste dag eindigde opnieuw met een succes der Duitse troepen. De aanvallers zetten alles wat mensen en materiaal aangaat op haren en snaren. Naar de Engelsen hebben erkend hebben divisies aan overige delen van het front niet van aflossing willen horen om een groter aantal verse troepen voor de bestorming bij de hand te hebben.

Na de geweldige artillerievoorbereiding der laatste dagen lieten de Engelsen onmiddellijk voor de stormloop maar een heel kort roffelvuur losbranden, dat nochtans onbeschrijflijk heftig was. Daarna voerden de Engelsen in vele golven achter elkaar met reserves pal daarachter stormcolonnen tussen Langemark en

Hollebeke tot de beslissende aanval op. Daartussen ploeterden tal van tanks vooruit die onophoudelijk uit stukken geschut en machinegeweren vuurden terwijl zwermen vliegers om de overmacht in de lucht vochten.

In het trechterveld en de afweezones begon een verbitterde worsteling. Daar reeds werd de Engelse aanvalskracht geknakt. Weliswaar wisten Engelse afdelingen in de richting Passendale-Geluveld terrein te winnen, maar in het kruisvuur der Duitse machinegeweren, die eensklaps overal in de flank en de rug der Engelsen uit trechters en nesten opdoken, en het spervuur van de Duitse batterijen liep de Engelse aanval ook hier vast. Dadelijk ingezette en krachtig uitgevoerde tegenstoten wiepen de Engelsen in het trechterveld en de afweezones terug.

Tegen de middag was de Engelse aanval overal tot staan gebracht. Daarna werden weliswaar langs het hele gevechtsfront nieuwe Engelse troepen in opmars gemeld. Het kwam evenwel niet tot een nieuwe omvattende voorwaartse beweging.

Heel de nacht schoot de Engelse artillerie gestaag met alle kalibers. Van vier tot zes uur in de ochtend roffelden de Engelsen opnieuw met gebruikmaking van geweldige munitievoorraden. De infanteriestrijd is nog niet hervat. De Engelse verliezen zijn ontzettend. De Australiërs en de Schotten beten de spits af.

Londen, 22 september. Officieel avondbericht: Nadere rapporten bevestigen het aanhoudende en hardnekkige karakter van de tegenaanvallen die de vijand gisteren heeft gedaan; hij leed daarbij buitengewoon zware verliezen en behaalde geen voordeel.

Heden zijn gevechten van minder betekenis geleverd op verschillende plaatsen van het gevechtsfront. Wij schoven onze linie

op een aantal punten vooruit en hebben nieuwe tegenaanvallen van de Duitsers afgeslagen.

Hedenochtend hebben Engelse graafschapstroepen een net van Duitse loopgraven en sterke gebetonneerde steunpunten aangevallen en ingenomen ten zuiden van de zogenaamde Torenghehuchten. Later op de dag ondernam de vijand een machtige tegenaanval tegen de hoogterand van de Torenghehuchten, die na hevige gevechten werd afgeslagen.

Ten oosten van St.-Juliaan hebben de Liverpool- en Lancashire-regimenten zich meester gemaakt van een versterkte hoeve, waarin een afdeling van de vijand zich staande had kunnen houden tijdens onze aanval. Zij zuiverden ook een aantal schuilplaatsen en sterke punten, die voor het front van hun nieuwe stelling lagen.

Vanavond is een nieuwe Duitse tegenaanval ten oosten van Langemark door ons artillerievuur gebroken.

Bij de gevechten van gisteren zijn door ons, volgens de tot dusver ontvangen berichten, meer dan 3000 gevangenen gemaakt.

Berlijn, 22 september. Officieel: Legergroep Rupprecht: Na hevige vuurgolven, die slechts bij St.-Juliaan door vergeefse kleinere aanvallen werden gevolgd, verflauwde gisterenochtend het vuurgevecht aan het Vlaamse front. Van de middag af nam het aan de kust en van IJzer tot Leie weer tot grote hevigheid toe.

Om zes uur 's avonds werd van Langemark tot Hollebeke bij vlagen het roffelvuur begonnen, dat tot 's ochtends duurde. In aansluiting daarop ging de Engelse infanterie weer op verschillende gedeelten van het front tot de aanval over; waar tussen de wegen Boezinge-Staden en Ieper-Roeselare de vijandelijke stormloop in het

overmachtige afweervuur van onze artillerie werd doorgezet, werd de vijand in een handgemeen teruggeworpen.

Meer naar het zuiden bij het kanaal bij Hollebeke brak de kracht van ons vernietigingsvuur bij de vijandelijke aanvalspogingen.

Slechts op enkele plaatsen kwamen de Engelse stormtroepen uit hun trechterstellingen, maar ze werden teruggeworpen. Nadat het vuur opnieuw heviger was geworden, begonnen gevechten van de artillerie, die in de regel voor ons gunstig afliepen.

Parijs, 22 september. De jongste vorderingen van de Engelsen ten oosten van Ieper bedreigen het hoge terrein van Passendale, waarvan de inneming de geallieerden toegang tot de vlakte van Menen zou verschaffen.

De Echo de Paris meldt, dat de dag van donderdag, volgens geloofwaardige inlichtingen, aan de troepen van kroonprins Rupprecht ongeveer 22.000 doden en gekwetsten gekost heeft, en de zes dagen van het voorafgaande bombardement bijna 10.000 doden en gekwetsten.

Londen, 22 september. De Times schrijft, dat de betekenis van de geslaagde opmars van het Engelse leger ten oosten van Ieper op donderdag gelegen is in het feit, dat het aan de vijand veel terrein ontnomen heeft, dat de Duitsers besloten waren, nooit op te geven. Voor de Duitsers is er geen sprake van een strategische terugtocht in dit gedeelte van België van de zee tot Rijsel. Ze beschouwen het tegenwoordige front als een vitaal belang. Hun troepen hebben bevel, om alle punten tot het uiterste te houden. Het doel van onze bevelvoering is vrij duidelijk. We vechten om de Duitsers te dwingen, hun greep los te laten van de strook van de Belgische kust, die de sleutel van hun gehele verdedigingsstelsel in het westen is geworden.

Het hart van hun verzet ligt in een reeks van lage hoogten, die aan de andere kant van Ieper naar het noorden en zuiden lopen. Wij hebben tot latere zuivering van die hoogten een goede stap vooruit gedaan en er is geen reden om aan te nemen, dat de operaties, waarvan de slag van donderdag een onderdeel is, gedaan zijn. De Duitsers spannen al hun krachten in, om die hoogten te behouden. Ze weten, hoe hachelijk hun toestand kan worden, als ze teruggedreven worden, gelijk stellig het geval zal zijn. Er staat meer op het spel dan die hoogten, want op die gebeukte hellingen wordt het lot van de Duitse legers in het westen langzaam, maar onherroepelijk beslist. Het doel is geenszins plaatselijk en het bereiken ervan zal een nieuwe stap naar de eindoverwinning betekenen.

In de lucht.

Londen, 21 september. Officieel: Gedurende de eerste twee uren van onze aanvallen op 20 september maakten de laag hangende wolken en de motregen het bijna onmogelijk te vliegen. Toch vlogen onze vliegtuigen uit op geringe hoogte en wierpen bommen op het vijandelijk vliegveld bij Kortrijk, terwijl ze ook op Duitse infanterieafdelingen vuurden.

Zodra het weer enigszins beter werd, werd de vliegerbedrijvigheid levendig. Er werd voeling gehouden met onze vooruittrekkende troepen en zowel de vliegtuigen als de ballons deden waarnemingen voor onze artillerie. In verschillende gevallen werden de plaatsen bepaald, waar vijandelijke troepen zich tot een tegenaanval voorbereidden en aan de artillerie medegedeeld, die ze met succes beschoot. Terwijl de aanval aan de gang was, losten onze vliegtuigen meer dan achtentwintigduizend schoten uit machinegeweren van een hoogte af, wisselend van 100 tot 1000 voet, op de Duitse infanterie in haar loopgraven en granaatkuilen, op de versterkingen, die in de strijd werden gebracht, op vijandelijke troepenafdelingen,

die zich op de wegen bevonden en achter de linies werkten en op vijandelijke batterijen en machinegeweren en transporten.

In de loop van de dag werden 68 bommen geworpen op het spoorwegstation van Ledegem, 96 op twee vliegekampen ten noordoosten van Rijsel en 103 op de kwartieren en opslagplaatsen van munitie in de gevechtszone.

's Nachts werden, ondanks het zeer ongunstige weer, twee ton bommen geworpen op de stations van Ledegem, Roeselare en Menen.

Tegen het midden van de dag werden de Duitse luchtmachtstrijdkrachten zeer bedrijvig en trachtten het werk van onze artillerie, onze bomvliegtoestellen en onze laagvliegende machines te belemmeren.

's Avonds toen het weer beter werd, bleven zij ten oosten van onze linie en bleken niet genegen een gevecht aan te gaan. Tien vijandelijke vliegtuigen werden vernietigd en zes stuurloos tot dalen gedwongen. Van ons worden tien vliegtoestellen vermist.

Berlijn, 22 september. Officieel: Aan de gevechten in Vlaanderen hadden de vliegers een aanmerkelijk aandeel. Op de beide laatste dagen werden 89 vijandelijke vliegtuigen en 2 kabelballons neergeschoten. Drie van onze vliegers stortten naar beneden. Eerste luitenant Schleich behaalde zijn 21^e en 22^e overwinning in de lucht. Luitenant von Bülow schoot zijn 21^e tegenstander neer, luitenant Wüsthof en luitenant Adam schoten 2 vijandelijke vliegers neer.

23 september 1917

Londen, 22 september. Officieel. De aanvallen van de tegenpartij werden gisteravond op het front van Ieper voortgezet. Aanzienlijke Duitse strijdkrachten werden in het vuur gebracht, zonder dat enig

resultaat werd bereikt, behalve een grote vermeerdering der vijandelijke verliezen. Bij het vallen van de duisternis liep de vijand met een krachtige tegenaanval van stapel, waartoe hij een grote strijdmacht op een breed front ten oosten van St.-Juliaan samengetrokken had. Op één punt slaagden zijn troepen er in onze nieuwe stellingen over korte afstand binnen te dringen, doch ze werden er bij een plaatselijke tegenaanval onmiddellijk weer uitgeworpen. Op alle andere punten wierpen onze troepen uit West-Lancashire en Londen de vijandelijke infanterie met grote verliezen terug. Aan het einde van een hevige strijd van twee uren, was onze gehele linie ongeschonden. De aanval werd met grote vastberadenheid uitgevoerd; de vijandelijke verliezen waren hoogst ernstig.

Vroeg in de nacht, na de mislukking van zijn 's middags ondernomen aanval op de kam van de Torengheuchten, deed de vijand opnieuw een aanval met een sterke strijdmacht aan beide zijden van de weg Ieper-Menen. Hier eindigde de hardnekkige strijd eveneens met een volledig terugwerpen van de vijand. Tijdens de avond werd een derde vijandelijke tegenaanval ten oosten van Langemark door ons geschut verstikt.

Havre, 22 september. Officieel bericht uit het Belgische hoofdkwartier over de tijd van 15 tot 21 september: In de afgelopen week heeft onze artillerie bij wijze van weerwraak krachtig vuur gericht op vijandelijke werken, inrichtingen, verbindingsmiddelen en verblijfplaatsen. De tegenpartij antwoordde met schoten uit verdragende stukken tegen de streek achter onze linies alsmede met te pogen, een van onze voorposten ten zuiden van Diksmuide binnen te dringen.

Bij herhaling zijn gevechten met handgranaten in de buurt van Diksmuide en van Ramskapelle in ons voordeel geëindigd. We

hebben eveneens in de nacht van 19 op 20 dezer met ons vuur enige vijandelijke batterijen vernield of op andere manier onschadelijk gemaakt.

Ons geschut heeft de 20^e aan het Britse offensief meegewerkt, doordat het aan de algemene artilleriebedrijvigheid deelnam, die het steunde.

Het slechte weer heeft de verrichtingen in de lucht ten zeerste gehinderd. Nochtans voerde onze jachtvliegdiens tal van patrouilletochten uit en nam hij met goed gevolg verscheidene gevechten op. Tal van vijandelijke toestellen moesten ijlings in hun linies landen. Opdrachten ter regeling van het artillerievuur en ter bewaking alsmede tot het maken van foto's zijn telkens als het weer opklaarde vervuld. De zeer sterke westenwind heeft intussen onze verkenningen op bezet terrein niet gehinderd.

Berlijn, 22 september. Officieel avondbericht: De vuurstrijd in Vlaanderen houdt aan.

Ter zee en in de lucht.

Londen, 22 september. De admiraliteit maakt bekend:

Patrouilleschepen aan de Belgische kust hebben vanochtend marine-inrichtingen te Oostende met bevredigend resultaat gebombardeerd. Onze patrouilledienst in de lucht heeft drie vijandelijke zeevliegtuigen neergeschoten.

Londen, 22 september. De admiraliteit deelt mede: In de nacht van de 20^e en de ochtend van de 21^e hebben marinevliegtuigen bomaanvallen op de volgende militaire doelpunten gedaan: de vliegvelden van Aartrijke, Sparappelhoek en Torhout en het spoorwegkruispunt bij Torhout. Er werden eveneens bij het Atelier

de la Marine te Oostende bommen geworpen. Men heeft een danige hoeveelheid bommen met goede uitslag laten vallen. Tal van vijandelijke vliegers hebben de bomwerpers aangevallen. De eerste werden met behulp van een patrouille van het koninklijke vliegkorps teruggeslagen. Al onze toestellen keerden veilig terug.

Het aanvullende Wolff-bericht over de slag in Vlaanderen deelt nog mede, dat de Engelsen gisteren geen grote aanval meer poogden te ondernemen, doch slechts gedeeltelijke aanvallen tussen Langemark en Frezenberg deden, die alle werden afgeslagen.

De Duitse rijksdagafgevaardigden, die op uitnodiging van de legeraanvoering een bezoek aan het front in Vlaanderen hebben gebracht, terwijl daar juist de derde grote Engelse aanval losbrak, hebben, naar Wolff seint, bij hun terugkeer een telegram aan het oppercommando gericht, waarin ze hulde brengen aan het leger en zijn aanvoerders.

Generaal Ludendorff heeft namens het oppercommando geantwoord, dat het hem vreugde heeft verschaft te vernemen, dat het leger en het volk eensgezind zijn ten opzichte van de noodzakelijkheid om de oorlog tot een eervolle vrede voort te zetten.

24 september 1917

Parijs, 23 september. Officieel. In België hebben onze vliegers de stations van Staden, Roeselare en Kortemark gebombardeerd.

Londen, 23 september. Officieel. De vijandelijke artillerie is 's nachts in het vak van leper erg in touw geweest.

Londen, 23 september. Officieel. Vanochtend in de vroege hebben wij een aanval van Duitse stormtroepen ten noordoosten van Langemark volkomen afgeslagen en 25 gevangenen gemaakt. Daarop

zijn Engelse regimenten tot de aanval overgegaan en hebben na scherpe gevechten opnieuw een gedeelte van het Duitse verdedigingsstelsel in deze buurt ingenomen. Ook zijn hen een aantal gevangenen in handen gevallen.

Op de rest van het slagfront vorderen wij goed met het versterken van het gewonnen terrein. De infanterieactie is er beperkt gebleven tot patrouillegevechten, waarin wij enkele gevangenen hebben gemaakt. Onze artillerie blijft in touw.

Sedert het begin van ons offensief op het front bij Ieper hebben wij 3243 gevangenen gemaakt, onder wie 80 officieren.

Londen, 23 september. Officieel avondbericht. In de loop van de dag zijn weer hevige gevechten geleverd ten zuiden van de weg Ieper-Menen. De vijand heeft met grote vastberadenheid, maar zonder succes gevochten, om de stelling van de hoogterand van de Torenghehuchten te heroveren. In de loop van de dag zijn drie krachtige tegenaanvallen ten noorden van de Torenghehuchten door de troepen uit Durham volkomen afgeslagen.

Herhaalde aanvallen van de vijand verder naar het zuiden dwongen onze vooruitgeschoven troepen enigszins terug te trekken van een gedeelte, dat zij gisterenochtend in die streek veroverd hadden. De gehele stelling kwam later weer in ons bezit. (Deze zin is verminkt en het kan zijn, dat hij anders moet luiden – Redactie).

Op het overige slagfront heeft de vijand geen nieuwe tegenaanvallen gedaan.

De artilleriebedrijvigheid blijft aan weerszijden langs het gehele front groot.

Berlijn, 23 september. Officieel: Legergroep Rupprecht: Een Engelse monitor, gesteund door waarnemende vliegers, beschoot gisterenmorgen Oostende. Enige granaten troffen de kathedraal, waarin een vroegmis gehouden werd. Zeven Belgen werden gedood en 24 zwaargewond. De monitor werd door het vuur van onze kustbatterijen verdreven.

Aan het Vlaamse landfront bleef het artillerievuur na de plaatselijke gevechten van afwisselende sterkte. Tegen de avond steeg het ten noordoosten van Ieper weer tot roffelvuur.

Er volgden krachtige, gedeeltelijke aanvallen van de Engelsen ten zuidoosten van St.-Juliaan. De vijand werd teruggeslagen. 's Nachts hield het vuur op en kwam het niet tot bedrijvigheid van de infanterie.

Berlijn, 23 september. Officieel avondbericht. Levendige artilleriestrijd in Vlaanderen. Van de fronten is voor het overige niets bijzonders gemeld.

In de lucht.

Berlijn, 23 september. Officieel: De vijanden verloren in het westen gisteren 14 vliegtuigen en een kabelballon. Luitenant Berthold behaalde zijn 23^e overwinning in de lucht. Onderofficier Thom schoot terug twee vijandelijke vliegers in een luchtgevecht neer.

Londen, 23 september. Officieel: Het weer verbeterde de 21^e en grote bedrijvigheid in de lucht was daarvan het gevolg. Ten behoeve van de artillerie werd veel geslaagd werk gedaan. Onze vliegtuigen en ballons hielpen de kanonnen aan de schootsafstand tot vijandelijke batterijen, troepen in loopgraven en granaatrichters en andere wisselende doelen. Onze laag vliegende vliegtuigen bleven de infanterie en de konvooien van de vijand voor en achter het front

beschieten. Ook het bombarderen werd voortgezet. Overdag werden vier ton bommen op het spoorwegstations van Roeselare, op het vliegveld ten zuidoosten van Kamerijk en op kantonnementen in de gevechtszone geworpen. 's Nachts werden weer zes en een halve ton bommen geworpen op de spoorwegstations van Roeselare, Ledegem en Menen en op konvoien en troepen op de weg Menen-Ieper. Deze werden ook door de vliegers bestookt met machinegeweervuur. Ze schoten vele duizenden patronen af van een hoogte van 400 voet.

De vliegtuigen van de vijand waren tot 's namiddags buitengewoon bedrijvig. Daarna verflauwde die bedrijvigheid aanmerkelijk en bleven de vijandelijke vliegtuigen een heel eind ten oosten van onze linies en weigerden slag te leveren.

Tien Duitse vliegtuigen werden in gevechten neergeschoten en acht andere stuurloos omlaag gedreven. Een ander vijandelijk vliegtuig is door onze infanterie op 20 dezer buiten de reeds gemelde neergeschoten.

Twaalf van onze vliegtuigen worden vermist, waaronder er twee zijn die van een nachtelijke bombardeertocht niet zijn teruggekeerd.

Londen, 24 september. Officieel: Eergisteren heeft het mistige weer de luchtactie belemmerd; niettemin hebben onze vliegers geslaagde bomaanvallen gedaan, 134 bommen zijn geworpen op vijandelijke kantonnementen, kampen en vliegvelden. 's Nachts zijn 3 ton bommen geworpen op de stations van de spoorweg Roeselare-Menen-Wervik.

Wij hebben 4 vijandelijke toestellen geveld en vijf stuurloos naar beneden gedreven. Twee van onze toestellen zijn zoek.

Londen, 23 september. De admiraliteit deelt mede: Onze marinevliegers hebben de 21^e aanvallen gedaan op de stations van

Torhout en Kortemark. Het station en de spoorweg te Torhout werden getroffen en geraakten in brand, evenals de stationsgebouwen te Kortemark. Gisteren zijn bommen geworpen op de havenwerken van Oostende.

Al onze toestellen zijn behouden teruggekeerd.

25 september 1917

Berlijn, 24 september. Officieel. Legergroep Rupprecht: In Vlaanderen verkreeg de geschutstrijd 's middags aan de kust en van het Houthulsterbos af tot aan Westhoek een grote kracht. Op het gevechtsfront bleef de gevechtswerkzaamheid ook 's nachts en in de vroege ochtend levendiger, zonder dat tot dusver nieuwe Engelse aanvallen volgden. De goede uitwerking van ons afweergeschut kon worden vastgesteld aan de houding van de door ons beschoten batterijen en aan de vernietiging van talrijke munitieopslagplaatsen.

Berlijn, 24 september. Officieel avondbericht: Levendige strijd in Vlaanderen en aan de oostelijke oever van de Maas.

Londen, 24 september. Officieel: De artillerie van de vijand was vannacht ten noordoosten van Ieper in de weer.

Londen, 24 september. De Britse admiraliteit spreekt de mededeling tegen, dat de kathedraal te Oostende bij het jongste bombardement zou getroffen zijn. Ze wijst er op, dat blijkens foto's een droogdok is gezonken. Het helde over. Een werkplaats op een werf is volslagen vernield. Zeven andere zijn beschadigd. Van de duikbootloods is een stuk af.

Londen, 25 september. Ten oosten en ten noorden van Ieper was de vijandelijke artillerie 's nachts roerig.

Londen, 25 september. Sir Edward Carson, die gast geweest is in het hoofdkwartier van Haig, is te Londen teruggekeerd en heeft in een gesprek met een journalist gezegd, dat twee dingen hem bijzonder getroffen hadden. Het eerste was het volmaakt wetenschappelijk en bewonderenswaardig karakter van de organisatie, die door de Engelse bevelvoering is ingericht. Het tweede was de uitgestrektheid van het gebied, dat beslagen wordt door een rusteloze oorlogsnijverheid.

Carson sprak verder over de vreselijke verwoesting, die in Frankrijk en België is aangericht. Geen beschrijving kan er recht aan laten wedervaren. "Het is moeilijk te geloven dat de streek die er uit ziet als een uitgestrekte hobbelige heide of als veenland, dat bedekt is met alle mogelijke rommel en vuilnis en zonder een spoor van menselijke woonsteden of menselijke zorg, voor de komst van de Hunnen een rijke hoogvlakte was, met tarwe, rogge, bieten, aardappelen, hop, appel- en pruimenbomen, dat er vrolijke groepjes huisjes met tuinen omheen lagen, waarvan men nu nauwelijks meer een spoor kan vinden. Het spijt mij, dat niet elke Engelsman die afschuwelijke verwoesting met eigen ogen kan zien".

"Geen herstel," besloot Carson, "kan ooit goed maken wat de Duitse misdaad tegen de mensheid vernietigd heeft." Niemand kon echter het werk van de Hunnen aanschouwen, zonder de gelofte te doen, dat het herstel zo volledig moet zijn als Frankrijk en zijn bondgenoten maar bij mogelijkheid van de verwoester kunnen afdwingen.

Men meldt ons uit Oostburg.

Gisteren is de actie der vliegmachines boven België weer druk geweest. Men kon ook merken dat er bommen werden geworpen. 's Namiddags nam de actie in de richting van Ieper ook hevig in kracht toe. Ze werd tot laat in de afgelopen nacht voortgezet. In de richting

van Brugge werden 's avonds bomaanvallen uit de lucht gedaan. De gehele dag was het gesnor niet van de lucht.

26 september 1917

Berlijn, 25 september. Officieel. Legergroep Rupprecht: De door ons geschut krachtig voorgezette bestrijding der vijandelijke batterijen dwong deze om hun vuur bij tussenpozen aanmerkelijk te verminderen. Op enige krachtige vuurgolven op het gevechtsfront in Vlaanderen volgden geen Engelse aanvallen.

Berlijn, 25 september. Officieel avondbericht: In Vlaanderen was de geschutwerkzaamheid van wisselende kracht. Plaatselijke infanteriegevechten aan de weg Menen-leper verliepen gunstig voor ons.

In de lucht.

Londen, 25 september. De admiraliteit maakt bekend: Gisterochtend heeft de marinevliegdiens een bomaanval op het vliegveld van Varsenare gedaan. Een groot aantal bommen werd naar beneden geworpen. Voor het merendeel vielen die tussen de loodsen en ook te midden van de vliegtuigen, die op het vliegveld stonden geschaard.

Op dezelfde dag raakte een vechtpatrouille met een groot verkenningsmaldeel van Albatrossen slaags. Eén vijandelijk toestel werd vernield, een ander moest stuurloos naar beneden. Al de onze keerden behouden terug.

Londen, 25 september. Officieel avondbericht: Onder dekking van een dikke gaswolk heeft de vijand vanochtend twee krachtige tegenaanvallen gedaan tegen onze stellingen ten oosten van leper tussen de Torenghechuten en het Polygoonbos. Op het grootste deel

van dit frontstuk werd de vijand teruggeworpen, maar op twee punten (het ene vlak ten noorden van de weg Ieper-Menen en het andere vlak ten zuiden van het Polygoonbos) slaagde de vijand erin over een geringe breedte en weinig diep in onze stellingen binnen te dringen. Gedurende de ochtend werd vinnig gevochten. Tegen de middag deed de vijand een nieuwe, hevige tegenaanval. Niettegenstaande zijn pogingen was de vijand niet bij machte verdere voortgang te maken; en vroeg in de middag verdreven onze tegenaanvallen zijn troepen uit de stellingen, waarin ze waren binnengedrongen. Onze linie is hersteld over het gehele front dat was aangevallen.

Er was ten oosten van Ieper de gehele dag van weerszijden grote artilleriewerkzaamheid.

In de lucht.

Londen, 26 september. Officieel: Haig meldt: Eergisteren zijn onze vliegers ondanks de dikke mist, die over onze linies hing, de hele dag zeer bedrijvig geweest. Ze zijn onze artillerie blijven voorlichten en hebben talrijke foto's genomen van de voorste en achterste linies van de vijand.

Bovendien hebben ze 4 ton bommen geworpen op de Duitse vliegkampen ten noorden en ten zuiden van Roeselare en bij Kamerijk, op een belangrijk spoorwegkruispunt ten oosten van Doornik en op kantonnementen en kampementen bij Lens en bij Roeselare. 's Nachts zijn een munitieopslagplaats ten noorden van Kamerijk, en kampementen ten oosten van Lens gebombardeerd.

Drie vijandelijke toestellen zijn geveld, 5 stuurloos neergejaagd.

De bestuurder van een der toestellen die de 23^e september zijn geveld, is gebleken luitenant Voss te zijn, die naar de vijandelijke

berichten zeggen, veel toestellen van de geallieerden heeft neergeschoten.

Vier van onze vliegtuigen zijn zoek.

Londen, 26 september. Reuter's correspondent in het Franse hoofdkwartier meldde gisteren: De beroemde vechtvlieger kapitein Guynemer wordt vermist. Hij was in de ochtend van de 11^e op een verkenning boven het front van Vlaanderen vertrokken en raakte van zijn kameraad af, toen zij op enige vijandelijke vliegtuigen jacht maakten. Na die tijd is hij niet meer gezien.

Men heeft vergeefs alle mogelijke middelen beproefd om zich van zijn lot te vergewissen. Guynemer had als vlieger 53 Duitse vliegtuigen geveld.

Men meldt ons uit Oostburg:

Sinds vanochtend vroeg wordt hier een ontzaglijk schieten, gelijkend op roffelvuur, van het westelijk front gehoord. De ramen en deuren staan soms ongekend te rammelen.

27 september 1917

Berlijn, 26 september. Officieel:

Legergroep Rupprecht: Op het front in Vlaanderen is sedert gisteren de geschutstrijd hervat. In de morgen heroverden onze troepen door een krachtige stormaanval een deel van het op 20 september, ten noorden van de straatweg Menen-leper verloren terrein. Onder de meest krachtige concentratie van hun vuur en met grote krachtsinspanning poogden de Engelsen door een vier maal herhaalde tegenaanval ons terug te dringen. Ze werden echter overal afgeslagen. Het tussen het Polygoonbos en de grote straatweg

ingenomen terrein bleek in onze handen. Behalve ernstige bloedige verliezen, lieten de Engelsen meer dan 250 gevangenen in onze handen.

Tegen de avond nam het vuur aan de kust toe, waarbij Oostende opnieuw uit zee en van het land werd beschoten, alsmede van de IJzer tot de Leie. Een krachtig vuur, dat tijdens de nacht voortduurde, zwol hedenmorgen van het Houthulsterbos tot aan het kanaal Komen-leper tot roffelvuur aan. Op het grootste deel van dit front begon toen een Engelse infanterieaanval. De slag is in volle gang.

Londen, 26 september. Officieel: Vanochtend hebben wij over een breed front een aanval gedaan in de sector ten oosten en ten noordoosten van leper. Volgens de berichten schieten onze troepen mooi op.

In de lucht.

Londen, 26 september. De admiraliteit deelt mede: In de namiddag van 25 september werd door onze marinevliegtuigen een bomaanval op Sparappelhoek ondernomen. Uit verscheidene richtingen werden treffers gemeld. Bij de loodsen, aan de zuidwestelijke zijde van het vliegpark, waar bommen waren neergeworpen, werd rook waargenomen.

Gedurende de dag ontmoetten onze gevechtspatrouilles zes vijandelijke marinevliegtuigen. Twee ervan werden neergeschoten.

Londen, 26 september. De admiraliteit deelt mede: In de namiddag beschoten onze zeestrijdkrachten de marine-inrichtingen van Oostende. Verscheidene rake schoten werden op het Atelier de la Marine waargenomen.

Parijs, 26 september. De Duitse maatregel betreffende België, waardoor de onafhankelijkheid van de natie wordt beperkt, de soevereiniteit van het volk gekortwiekert en een bestuurlijke scheiding wordt geëist, welke de Walen verwerpen en de Vlamingen afkeuren, wordt hier algemeen beschouwd als een nieuw, vruchteloos gebaar of een onbeschaamd manoeuvre dat tot mislukken gedoemd is. Inderdaad kan dit voorstel, waaruit het voornemen blijkt, België te verdelen en van zijn bewoners Duitsers te maken, door het op cynische wijze tot een werktuig van de Duitse handelsexpansie te maken, door de Entente niet als ernstig worden beschouwd. De onafhankelijkheid van het neutrale België, onschuldig slachtoffer van het militaristische Duitsland, moet volstrekt en volledig zijn.

Sommige bladen, o.a. de Petit Parisien en het Journal, zien hierin een eerste stap, voorgeschreven door de dringende behoefte aan vrede, in afwachting dat er meer zullen volgen.

Guynemer.

Parijs, 26 september. De verdwijning van de dappere Guynemer, de meest populaire held in de lucht, heeft bij het Franse volk smartelijke ontroering gewekt. De waarschijnlijke dood van het "meest geduchte type, dat de luchtoorlog voortbracht", volgens de uitdrukking van Vedrines, is een onherstelbaar verlies voor de Franse luchtvaart en dompelt de natie in rouw. Guynemer was niet alleen een voortreffelijk jachtvlieger, maar ook een uitstekend technicus; hij was 22 ½ jaar oud, kapitein en begiftigd met het legioen van eer. Hij heeft 53 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten, waarvan de val kon worden waargenomen. In werkelijkheid schoot hij er ongeveer 80 neer.

Zijn naam wordt bij de meest vermaarden gevoegd en zal niet verdwijnen uit de dankbare herinnering der Fransen.

Londen, 26 september. Officieel avondbericht. Wij hebben vanochtend een aanval gedaan op een front van in het geheel bijna zes mijl breed, zich uitstrekkend van ten zuiden van de Torengelhuchten tot ten oosten van St.-Juliaan. Onze operaties zijn volkomen geslaagd. Later op de dag heeft de vijand een reeks hevige tegenaanvallen gedaan langs ons nieuwe front, met het gevolg, dat verbitterde gevechten ontstonden, die op zekere punten nog voortduren.

Ten zuiden van de weg Ieper-Menen heeft de aanval, die met succes door Engelse troepen werd ondernomen, geleid tot de voltooiing van de bezetting van de kam van de Torengelhuchten, terwijl tevens de sterke Duitse aardwerken op de oostelijke helling werden genomen, zijnde onze oogmerken. Een krachtige tegenaanval uit de richting van Geluveld werd afgeslagen.

Rechts van onze hoofdaanval aan de weg Ieper-Menen ontmoetten onze troepen verwoede tegenstand en in de zone, waar gisteren de vijand tegenaanvallen deed, werd fel gevochten. Na een hevige worsteling, die het grootste deel van de dag in beslag nam, dreven de Engelse en de Schotse bataljons de vijand van zijn stellingen en volvoerden zij de hun opgedragen taak, bestaande in het dekken van de flank van onze hoofdaanval.

Bij hun opmars bevrijdden onze troepen twee compagnieën van de Argyll- en Sutherland Highlanders, die zich gedurende de nacht met grote dapperheid hadden staande gehouden in een voorwaartse positie, waarin zij door de vijandelijke aanval van gisterochtend geïsoleerd waren geraakt. Later in de namiddag ontwikkelde de vijand een nieuwe, zeer krachtige tegenaanval op dit vak, tengevolge waarvan verwoed vechten hier nog gaande is. Verder naar het noorden ruimden Australiërs de rest van het Polygoonbos op. Ze

namen ook een Duits loopgraafstelsel ten oosten van dat bos. Dat was voor deze dag hun doel.

Links van de Australiërs zijn Engelse, Schotse en Welse troepen tot een diepte van bijna een mijl in de vijandelijke verdedigingswerken binnengedrongen. Ze bestormden Zonnebeke en bereikten de linie, die ze op het oog hadden.

In de loop van de namiddag is een tegenaanval, gericht tegen onze nieuwe stellingen ten oosten van het Polygoonbos, afgeslagen.

Nog verder naar links bereikten ook de North-Midland en de Londen Territorials, aanvallend aan beide zijden van de wegen, die onderscheidenlijk aan Wieltje en van St.-Juliaan naar Gravenstafel leiden het gestelde doel. Ze sloegen een tegenaanval af.

In deze buurt is onze linie een halve mijl vooruit gebracht over een terrein, dat verdedigd werd door een groot aantal versterkte boerderijen en veldredoutes. Vroeg in de namiddag deed de vijand hier een tegenaanval met aanmerkelijke strijdkrachten en slaagde erin op een smal front onze linie over korte afstand achteruit te dringen. Onze troepen deden daarop op hun beurt weer een tegenaanval en slaagden erin het grootste deel van het verloren terrein te heroveren.

Bij deze operaties hebben wij ruim duizend gevangenen genomen. Een groot aantal dode Duitsers werden gevonden op het terrein, dat wij hebben veroverd en de verliezen van de vijand tengevolge van onze aanval, en in de daarop door hem uitgevoerde tegenaanvallen zijn zeer zwaar geweest.

Gedurende de 25^e hebben onze vliegtuigen buitengewoon bedrijvig samengewerkt met de artillerie en met de bombardementsvliegtuigen door het nemen van foto's van de

voorwaartse stellingen van de vijand en van zijn vliegterreinen. Er zijn zeer geslaagde aanvallen gedaan op het vliegveld en op de spoorwegemplacements bij Gent (waar men een grote brand opmerkte), op de vliegvelden bij Kortrijk en bij Kamerijk, op doelen bij Lens en op opslagplaatsen bij Roeselare. Bij deze aanvallen zijn 5 ton bommen geworpen. Nog vijf ton bommen zijn afgeworpen, om niet te spreken van het vuur uit de machinegeweren van de vliegers, op Menen en Wervik en op vijandelijke troepentransporten op de wegen van die plaatsen naar het front. Er is hard gevochten in de lucht en er zijn een aantal vijandelijke machines geveld; 17 werden op de grond gebracht, zes naar beneden gedreven. Tevens heeft ons anti-luchtvaartgeschut een vijandelijk vliegtoestel met drie zitplaatsen afgeschoten. Wij missen één machine.

Berlijn, 27 september. Officieel: De slag in Vlaanderen woedde gisteren van de vroege ochtend tot diep in de nacht onafgebroken voort en zette zich in kleine gevechten tot de ochtend voort.

Weer trotseerde het in strijd beproefde vierde leger de stormloop van de Engelsen. Troepen uit alle gouwen hebben aandeel aan het succes van de dag, die de vijand een nog geringere terreinwinst bracht dan de 20^e september. Roffelvuur van ongehoorde kracht leidde de aanvallen in.

Achter een wand van stof en rook rukte de Engelse infanterie tussen Mangelare en Hollebeke op, veelal door gepantserde auto's vergezeld. De aan weerskanten van Langemark herhaaldelijk stormlopende vijand werd door vuur en in een gevecht op korte afstand steeds afgeslagen.

Vanaf de streek ten oosten van St.-Juliaan tot aan de weg Menen-leper slaagden de Engelsen er in tot 100 meter diep in onze verdedigingszone binnen te dringen.

De oorlogsoverzichtschrjver van de Manchester Guardian wijdt een artikel aan de komende ontruiming van België. Als het Duitse ministerie van buitenlandse zaken, dat niet onafhankelijk, maar slechts een werktuig van de militaire regeerders is, geneigd is, om België op te geven, geschiedt dat omdat de militaire leiders van mening zijn, dat zij België spoedig moeten opgeven. Hindenburg zal, beweerend dat hij tot het oorspronkelijke plan van Duitsland terugkeert, volgens hetwelk een bezetting van de Belgische kust niet nodig was, misschien in het komende voorjaar uit een groot deel van België terugtrekken. Dan kan men van Duitse kant een grote krachtsontwikkeling naar het oosten toe verwachten, met het doel om Rusland de vrede voor te schrijven.

Guynemer.

Parijs, 26 september. Enkele bladen delen mede, dat kapitein Guynemer zou zijn omgekomen op een verkenningsexpeditie. Die mededeling is onjuist. Er is geen enkel bericht dat recht geeft om te geloven, dat Guynemer gedood is. Het officiële communiqué nopens de verdwijning van de dappere officier is het enige bericht dat met de waarheid overeenkomt.

De oorlogstoestand.

Het “ongekend rammelen van ramen en deuren” te Oostburg, waarvan een bericht in ons vorig avondblad melding maakte, was inderdaad een gevolg van een Brits roffelvuur, dat een nieuwe hervatting van de strijd inleidde.

De vorige dag hadden reeds de Duitsers het initiatief genomen tot gedeeltelijke aanvallen. Wellicht zagen zij de nieuwe inspanning van de Engelsen aankomen en wilden zij niets nalaten om de voorbereiding daarvan in de war te sturen.

Voor het overige is het verloop van de slag zo geweest, als wij tegenwoordig van een slag in Vlaanderen als normaal hebben leren beschouwen.

De Engelsen zijn namelijk overal, waar ze hebben aangevallen, een weinig vooruitgekomen. Hier wat meer, daar wat minder, maar nergens meer dan ongeveer anderhalve kilometer. Ze drongen daarbij binnen in het voorste gedeelte van de Duitse verdedigingszone, die ook volgens de Engelse voorstelling van zaken niet zeer dicht bezet is, en waarvan het garnizoen wordt verondersteld "elastisch", zoals de Duitsers zeggen, achteruit te gaan, waarop dan de manschappen uit de dichter bezette loopgraven verder achterwaarts met een tegenaanval moeten loskomen. Die tegenaanvallen zijn ook ditmaal overal gedaan; het gevolg waren zware gevechten, die op verschillende plaatsen nog voortduren. Maar voor zover men tot nu toe kan oordelen, is het resultaat toch weer, dat de Engelsen enige terreinwinst hebben behaald.

Ten zuiden van de weg Ieper-Komen dreven zij de Duitsers van de oostelijke helling van een heuvel af, die zij als de heuvel der Torengheuchten aanduiden en die zich uitstrekt in de richting noord-zuid. Die helling is niet zeer steil. Men daalt twintig meter over een lengte afwisselend tussen 1000 en 1500 meter.

Deze oostelijke helling, zegt Haig, was juist het doel der Engelsen. Wat verder naar het zuiden, naar de zijde van het kanaal van Ieper naar Komen, schoot men minder op, maar men slaagde er toch in, een dag vechtende, een flankdekking te bieden voor de zoeven genoemde aanval verder noordwaarts. Ook dit, zegt Haig, was precies het beoogde doel. Voor het overige vermeldt Haig nog een tegenaanval, gericht tegen die vooruitgang op de oostelijke helling van wat we nu maar als de Torenheuvel zullen aanduiden. De daardoor ontstane strijd is nog niet beslist.

Maar ook ten noorden van de weg Ieper-Menen hebben de Engelsen hun aanval uitgevoerd. De Australiërs veroverden daar nu het Polygoonbos in zijn geheel en een stukje terrein ten oosten daarvan. Dit was juist het gestelde doel. (Bij de vorige aanval, toen ook juist het gestelde doel werd bereikt, waren ze nog halverwege blijven steken).

Het Polygoonbos ligt ten zuiden van Zonnebeke, welk dorp thans in het bezit van de Engelsen gekomen is.

Zonnebeke ligt aan de weg van Ieper naar Roeselare en langs deze weg gemeten is de vooruitgang, die de Engelsen sedert de 30^e juli in hun opeenvolgende aanvallen hebben gemaakt, 3.6 kilometer.

Of nu al dan niet de Engelsen in al die aanvallen telkens het gestelde doel bereikt hebben, doet er niet veel toe. Als men zich een groot doel stelt, en men bereikt er slechts een klein gedeelte van, heeft dat in de praktijk geen ander effect, dan dat men zich een zeer bescheiden doel stelt, en dat ten volle bereikt. In beide gevallen schiet men namelijk niet veel op.

Maar vooruitgang is er dan toch maar, en daarop gronden de Engelsen evenveel optimistische verwachtingen als de Duitsers op de omstandigheid, dat hij zo gering blijft.

28 september 1917

Berlijn, 27 september. Officieel: In onze verdedigingszone werden de hele dag verbitterde, wisselvallige gevechten geleverd. Door het verplaatsen van zijn massale geschutsconcentratie, trachtte de vijand het oprukken en ingrijpen van onze reserves te belemmeren. De ijzeren wilskracht van onze reserves baande zich echter een weg door het geweldige vuur en de vijand werd in een fikse stormloop op vele plaatsen teruggeworpen. Hardnekkig werd gevochten aan de wegen,

die van Zonnebeke naar het westen toe uitstralen en in het vak van Geluvelde. Het dorp bleef in ons bezit.

Meer naar het zuiden tot aan het kanaal Komen-leper brak een herhaalde stormloop van de Engelsen met grote verliezen voor de vijand.

De vijand heeft tot dusver zijn aanvallen niet hernieuwd. Tegen het front werden ten minste 12 Engelse divisies in het vuur gezonden. Ze schokten de standvastigheid van onze verdediging niet.

In de overige vakken van het Vlaamse front steeg de vuuractie slechts tijdelijk.

Een beschieting van Oostende in de nacht op de 26^e dezer vergde, behalve schade aan gebouwen, ook van de bevolking offers; 14 Belgen zijn gedood, 24 zwaar gewond.

Berlijn, 27 september. Officieel avondbericht: In Vlaanderen heeft vanmiddag de geschutslag weer in kracht gewonnen.

Londen, 27 september. Officieel: Latere rapporten tonen aan, dat de strijd gistermiddag en –avond uiterst heftig was; de vijand deed al het mogelijke om ons de belangrijke terreinwinst afhandig te maken. Tussen vier en zeven uur 's avonds werden vier aanvallen met grote kracht tegen ons nieuw front van de Torengheuchten tot de St.-Juliaan-Gravenstafelweg ondernomen. Zeer hevig werd gestreden ten zuiden van het Polygoonbos, waar herhaalde pogingen om in onze stellingen door te dringen, werden vrijdeld. De aanvallen van de vijand werden alle afgeslagen na hevige strijd, waarbij de Duitsers zware verliezen leden in ons artillerie- en infanterievuur. Later op de avond verslapt de strijd; onze troepen bleven in het bezit van het terrein, gedurende de dag door hen veroverd.

In de lucht.

Berlijn, 27 september. Officieel: In het westen zijn gisteren 17 vijandelijke vliegtuigen geveld.

Londen, 27 september. De admiraliteit deelt mede: Gedurende de nacht van 25 op 26 september deden onze marinevliegtuigen bomaanvallen op de volgende doelen: de spoorwegkruispunten van Torhout, Lichtervelde en Kortemark. Talrijke tonnen met bommen werden neergeworpen; verscheidene punten op de lijnen werden getroffen. Al onze vliegtuigen keerden ongedeerd terug.

Over de jongste Engelse-aanval in Vlaanderen meldt Havas nog dat zich aan de overzijde van de hoogte van Passendale, waarvan de Britten de verovering voortzetten, het gebied uitstrekt, dat de geallieerden sedert 1914 niet hebben aanschouwd. De positie, zoals deze na de slag bij Ieper in 1914 was, is thans overal volkomen hersteld, hier en daar zelfs overschreden. De geallieerden staan op twee kilometer afstand van Passendale en op 1600 meter van Beselare en Geluveld, de waarschijnlijke doelen van de volgende stoot. Ze bereikten het kanaal van Komen. De Duitsers zijn volkomen verdreven van de heuvels ten oosten van Ieper, die de wegen naar Roeselare en Menen versperren.

Uit Oostburg meldde men ons gistermiddag om half zeven:

Uit de richting van de IJzer dreunt de hele middag een buitengewoon kanongebulder, dat thans in een roffelvuur schijnt over te gaan. De vliegeractie boven de Belgische kust is mede zeer levendig.

Aan het front Ieper-Menen.

Gibbs, de oorlogscorrespondent van de Daily Chronicle bij de Engelse troepen in Frankrijk en België, geeft in zijn blad een beschrijving van de gevechten der vorige week op het front Ieper-Menen. Hij zegt o.a.:

“Door toepassing van verschillende methoden, door de lessen te trekken uit het lijden van de mannen bij de vroegere aanvallen, zijn de verliezen bij de laatste aanval niet zo bijzonder groot geweest en hebben wij terrein kunnen vasthouden, dat de vijand met al zijn kracht en slimheid trachtte te behouden.

Hij is inderdaad zeer slim te werk gegaan, en gebruikte grote reserves aan manschappen en artillerie om onze aanvalslinies te verpletteren. Op de 31^e juli hadden wij voor het eerst te kampen met zijn nieuw en volkomen uitgewerkt verdedigingsstelsel en hebben wij ondervonden hoe krachtig dat is.

De vijand had het oude loopgravenstelsel, dat wij met artillerie in elkaar konden roffelen, opgegeven en een eerste linie samengesteld, die geen aaneengesloten geheel vormde, doch uit een groot aantal uit beton gebouwde blokhuisen bestond, die zodanig waren geplaatst, dat zij elkaar door enfilierend vuur beschermden en zo krachtig gebouwd, dat ze alleen door een directe treffer uit een zwaar kanon konden worden vernield. En zulk een treffer is niet gemakkelijk te plaatsen op een zo klein doel als deze betonhuisjes uitmaken, welke ten minste 10-20 en ten hoogste 50-60 man garnizoen hebben, al naar gelang de grootte.

Deze kleine garnizoenen bestaan grotendeels uit manschappen die machinegeweren bedienen en uitgezochte manschappen voor het voorpostenwerk. Ze konden de aanvallende bataljons grote schade toebrengen, zodat de eerste gelederen, die door deze rij versterkingen konden heen breken, zwak en uitgeput waren. Achter deze linie lagen dan de “Stosstruppen” in reserve, die eveneens in

het bijzonder waren opgeleid voor de tegenaanval en die dan in groten getale afgezonden werden tegen onze door de gevechten en verliezen uitgedunde aanvalstroepen.

Deze blokhuisen bleken geweldige dingen te zijn – moeilijk te kraken noten, zoals de soldaten zegden, die er het eerst kennis mee maakten.

“Beck-huis” en “Borry-hoeve” behoren tot de Ierse geschiedenis. “Worsthoeve” en “Winnipeg”, het “Bremen-reduit” en “Gallipoli”, de “Iberische” en de “Delta”-hoeven zijn stellingen waarbij vele hardnekkige kleine veldslagen onder leidingen van jonge onderofficieren of sergeanten werden geleverd op de laatste dag van juli en op vele dagen sedertdien.

De Engelsen en de Schotten hebben achtereenvolgens plaatsen als “Fitz Clarence-hoeve”, “Northampton-hoeve” en de “Black-Watch-hoek” in de verschrikkelijke streek van het Inverness-kreupelbos en Glencorsebos aangevallen en verdedigd.

Maar vandaag is de “harde noot” gekraakt door een geheel nieuw aanvalsstelsel, dat zeer zorgvuldig is uitgewerkt en tot dusver veel succes heeft gehad.

Ik zou graag al de bijzonderheden vertellen van de voorbereidselen, welke dit succes hebben mogelijk gemaakt en de methoden, door welke de blokhuisen tenminste een groot deel van hun schrikwekkend karakter hebben verloren, maar ik mag dat nog niet doen en het is thans voldoende dat er goede resultaten zijn bereikt.

In één opzicht was het gisteren weer precies zoals altijd. Nadat het verscheidene dagen mooi weer was geweest, werd het gisteravond weer ongunstig en moeten velen van onze mannen woedend naar de lucht hebben gekeken.

Om half elf begon het zwaar te regenen nadat het al de gehele nacht gemotregend had. Het was afschuwelijk te denken aan de grond in de bosstreek, die reeds vol met water gevulde kuilen en modderpoelen was en steeds meer in een moeras veranderde, naarmate de tijd naderde waarop onze mannen uit de modder zouden opstaan en het spervuur over dat terrein zouden volgen. De vliegers konden zelfs op zestig meter boven de grond niet waarnemen van waar het vuur der vijandelijke artillerie kwam. Zij konden slechts de rook zien die boven het slagveld hing en gisten maar waar de Duitse batterijen opgesteld waren. Later, toen de troepen reeds wat vorderingen hadden gemaakt, werd het weer wat beter; hier en daar zag men blauwe plekken in de lucht en viel een zonnestraal door de mist heen.

De lucht boven het uitspringend gedeelte van de stellingen leverde een merkwaardige aanblik op, zo merkwaardig als ik nog nooit sedert het begin van de oorlog heb gezien. Ze was vol zwarte vlekjes, die muggen geleken, maar iedere mug was een Engelse vliegmachine, die boven de vijandelijke stellingen hing. De vijand trachtte de lucht van hen te zuiveren en zijn afweergeschut vuurde woest, zodat men overal de witte wolkballen zag van de ontploffende kartetsen.

Meer naar achter hingen onze waarnemingsballons, als sneeuwvlokken in een wijde halve cirkel achter het gevechtsfront.

Onze zware artillerie vuurde onophoudelijk met doffe, geweldige hamerslagen, gevolgd door het schrille gefluit van de vliegende granaten, die het spervuur voor onze optrekkende troepen vormden en de blokhuzen tot doel hadden gekozen, tegelijk stalen muren vormend tussen de vijand en onze aanvalstroepen.

Niet ver van ons af lagen de vernielde bossen van het vroegere slagveld, zoals dat van Wijtschate-hoogte en Mesen, met de naakte galgenbomen, alles vervaagd door de mist.

Overal droeg het gevecht ongeveer hetzelfde karakter, met enkele plaatselijke verschillen. De grond was niet zo slecht als men gevreesd had, maar toch erg genoeg, glibberig en vol modderkuilen na de regen.”

Berlijn, 28 september. Officieel: Legergroep Rupprecht: Op de slagvelden nam het vuurgevecht van 's middags af weer toe. 's Avonds werd roffelvuur gericht op het terrein ten oosten van Ieper. Daar gingen de Engelsen over tot krachtige gedeeltelijke aanvallen ten noordoosten van Frezenberg en aan de weg naar Menen. Ze werden op beide plaatsen door vuur en door een gevecht op korte afstand teruggeworpen. Aan de weg van Ieper naar Passendale zit de vijand nog in enkele trechters van onze frontlinie.

Aan de kust was 's avonds de werkzaamheid van de artillerie levendig.

Londen, 28 september. Het ministerie van oorlog maakt bekend: In het officiële Duitse bericht van gisteren deelt Ludendorff mede, dat de Engelsen op 26 dezer minder terrein hebben gewonnen dan op 20 dezer. Dit is volkomen waar. De aanvallende troepen hebben op beide dagen al hun doelen bereikt, maar de doelen, die voor de krijgsverrichtingen van de 26^e waren gesteld, waren kleiner dan die voor de 20^e.

In zinswendingen, die opzettelijk misleidend zijn, beschrijft Ludendorff het vechten bij Zonnebeke en Geluvelid. Hij verzuimt te vermelden, dat de Duitsers Zonnebeke verloren hebben, maar legt

de nadruk op het behoud van Geluveld, dat niet eens een van de Engelse doelen vormde.

Guynemer.

Berlijn, 28 september. Over de dood van de Franse vlieger Guynemer meldt de Gazette des Ardennes: De 11^e september viel een Franse vlieger ongeveer 700 meter ten noordoosten van het kerkhof van Poelkapelle. Een Duits onderofficier begaf zich met twee man erheen. Van de gevallen eendekker was een vleugel gebroken. De onderofficier maakte de inzittende vlieger, die dood was, los. Het lijk vertoonde een schotwonde in het hoofd, een been en een schouder waren gebroken. Het gezicht was herkenbaar en geleek op de foto in het identiteitsbewijs, dat op naam van George Guynemer stond.

Dit stelt de dood van de dappere vlieger, die 53 tegenstanders had neergeschoten, vrijwel buiten twijfel.

Londen, 27 september. Officieel: Marinevliegtuigen hebben vandaag het vliegveld van St.-Denijs-Westrem gebombardeerd, ook de loodsen en 15 Gotha's, die op het veld stonden geschaard. Hierop werd een rechtstreekse treffer waargenomen. Al onze toestellen keerden behouden terug.

Men meldt ons uit hedenochtend Oostburg:

De vliegeractie boven België was gisteravond groot. Tussen zeven en tien uur werden herhaaldelijk bomaanvallen gedaan. De vliegtuigen werden heftig beschoten met het afweergeschut. Over een groot front zag men de granaten in de lucht barsten. Omstreeks half elf passeerde ten zuiden van deze gemeente nog een vliegtuig dat witte en rode seinen gaf (dit is het teken, dat het vliegtuig in nood verkeerde – Redactie). Het schieten naar de kant van Ieper heeft de ganse nacht voortgeduurd en wordt nog maar steeds voortgezet.

De oorlogstoestand.

De afloop van de nieuwe slag in Vlaanderen strekt weer tot volkomen wederzijdse tevredenheid. Berlijn is verheugd, dat de terreinwinst van de Britten nog geringer was dan die op de 20^e september. Het Britse ministerie van oorlog antwoordt daarop: dat is wel waar, maar dat komt omdat nu onze oogmerken minder ver strekten.

Berlijn erkent, dat de Engelsen van ten oosten van St.-Juliaan tot aan de weg Ieper-Menen tot ongeveer een kilometer diep terreinwinst konden behalen. Dat is over een breedte van ongeveer zes kilometer. Dat dientengevolge het dorp Zonnebeke in het bezit van de Britten bleef, is tot nog toe in de Duitse berichten niet uitdrukkelijk vermeld en het Engelse ministerie van oorlog merkt dit op.

Berlijn vertelt echter weer, dat niet alleen rechts van de zoeven genoemde zes kilometer, wat ook wel zowat uit het communiqué van Haig te distilleren viel, maar ook links daarvan, aan beide zijden van Langemark, aanvallen der Engelsen tevergeefs bleven. Zeven tegenaanvallen deden de Duitsers, zo meldde Londen nog. Maar al die tegenaanvallen konden de Engelsen hun terreinwinst niet meer afnemen, welke terreinwinst, gelijk bekend, volgens de Engelse voorstelling juist even groot (of klein) was als beoogd. Volgens de opvatting, die in de Berlijnse berichten tot uiting komt, was het minder de bescheidenheid der vijandelijke oogmerken, dan wel juist die tegenaanvallen, welke de terreinwinst zo beperkten.

De verliezen van de Duitsers bij hun tegenaanvallen noemt Haig zwaar, en het Duitse hoofdkwartier, zeggende, dat “de ijzeren wilskracht van de reserve” zich een weg moest banen door het geweldige vuur, schijnt zulks wel te bevestigen.

29 september 1917

Londen, 28 september. Officieel: Gisteravond heeft ons vuur uit kanonnen, geweren en machinegeweren een nieuwe tegenaanval, door de vijand tegen onze stellingen bij Zonnebeke ondernomen, gefnuikt.

Ten zuiden van de Torengheuchten en ten zuiden van het Veelhoekbos zijn op zich zelf staande steunpunten, waarin vijandelijke afdelingen vlak bij onze nieuwe stellingen stand hielden, gezuiverd.

Londen, 28 september. Officieel avondbericht: Vandaag heeft de vijand geen verdere tegenaanvallen ondernomen en de infanteriestrijd bleef op het slagfront beperkt tot ontmoetingen tussen patrouilles en kleine afdelingen, waarbij we meer dan 100 gevangenen maakten.

Een sterke vijandelijke afdeling, die vanochtend vroeg ten oosten van het Veelhoekbos onze linies poogde te naderen, raakte in ons artillerie- en machinegeweervuur. Tal van vijanden sneuvelden, de overlevenden werden gevangen genomen.

Vannacht overrompelde een van onze detachementen lichte machinegeweren een Duitse afdeling mitrailleurs. Na de vijandelijke afdeling grotendeels te hebben gedood of gevangen genomen bemachtigden ze haar machinegeweer.

Ons geschut is in het gevechtsgebied in touw geweest en afdelingen vijandelijke infanteristen zijn met succes met geschutvuur bestookt.

Berlijn, 28 september. Officieel avondbericht. In Vlaanderen levendige geschutstrijd.

Londen, 28 september. Officieel avondbericht. Een zware grond damp belemmerde de 27e het werk van onze vliegers. Ze

gingen voort met het samenwerken met de artillerie en met het verkennen en fotograferen van verscheidene vijandelijke punten. In de loop van de dag hebben onze vliegers bommen geworpen op de vliegvelden te Carnières, Sint-Denijs-Westrem en Gontrode, op kampementen bij Moorslede en op andere doelen. 's Nachts zijn in het totaal zes ton bommen geworpen op het vliegveld van Gontrode, waar resultaten werden verkregen, op de vijandelijke spoorwegstations te Rumbleke, Menen, Wulvergem en Ledegem en op verscheidene vijandelijke plaatsen van inkwartiering, alsmede op een opslagplaats van munitie. In de loop van deze ondernemingen zijn Duitse troepentransporten met succes van geringe hoogte met machinegeweevuur bestookt. In luchtgevechten zijn zes vijandelijke vliegmachines naar beneden geschoten, drie andere stuurloos naar omlaag gedreven. Ook is een vijandelijk vliegtuig van de grond af naar beneden geschoten. Wij missen één machine.

Berlijn, 29 september. Officieel: Legergroep Rupprecht: Aan de Vlaamse kust en tussen het Houthulsterbos en de Leie was de gevechtsactie van de artillerie van wisselende sterkte.

Op hevig roffelvuur in de avonduren ten oosten van Ieper volgde slechts bij Zonnebeke een gedeeltelijke aanval van de Engelsen, die werd afgeslagen.

Aan de weg Ieper-Passendale werd de vijand uit de trechterlinies die hij daar nog bezet hield, verdreven.

In het inundatiegebied van de IJzer brachten onze verkenners uit gevechten met Belgen gevangenen terug.

30 september 1917

Londen, 29 september. Officieel: Overdag is het Britse geschut aan het front van Ieper in de weer geweest. Tussen het kanaal Ieper-

Komen en St.-Juliaan was de vijandelijke artillerie op verschillende punten aan het woord.

Berlijn, 29 september. Officieel. In de vroege ochtend van 28 september stootten enige van onze torpedoboten na een patrouillevaart voor de Vlaamse kust op een overmachtig aantal vijandelijke torpedojagers, die onder vuur werden genomen. In de loop van het gevecht werd op een der torpedojagers een krachtige ontploffing waargenomen. Onze boten hebben geen schade opgelopen.

Londen, 29 september. De admiraliteit maakt bekend: Gedurende de nacht, die voorafging aan de 28^e heeft de marinevliegdiens bomaanvallen gedaan op de volgende doelen: de sluizen van Zeebrugge, het vliegveld van St.-Denijs-Westrem en dat van Houtave. Het werpen van bommen boven Zeebrugge bleek aan het doel te beantwoorden, terwijl er te Houtave tussen de loodsen en hutten aan de zuidwestelijke kant van het vliegveld vielen. Alles bij elkaar liet men zeven ton ontplofbare stoffen vallen. Alle toestellen keerden behouden terug.

1 oktober 1917

Londen, 30 september. Officieel: Vanochtend vroeg heeft de vijand onze stellingen tussen de Torengelhuchten en het Veelhoekbos na een felle beschieting tot driemaal toe aangevallen. Hij is telkens met verliezen teruggeslagen. De eerste aanval, ten zuiden van de Reutelbeek ondernomen, werd door ons vuur verijdeld voor hij onze linies had kunnen bereiken. Kort daarna rukte de vijandelijke infanterie onder dekking van een dicht rookscherp met de steun van vlammenwerperafdelingen aan weerskanten van de weg Ieper-Menen op en slaagde er in een van onze voorposten terug te drijven. In een tegenaanval hernamen onze troepen aanstonds de post en

namen enige gevangenen en machinegeweren. Later in de ochtend werd de aanval herhaald, doch ditmaal door geschutvuur gebroken.

Het vijandelijk geschut is de gehele dag in touw geweest aan ons front tussen het kanaal Ieper-Komen en Zonnebeke alsmede in het vak van Nieuwpoort.

Ons geschut is op het gehele slagfront bedrijvig gebleven.

Gisteren was het weer ongunstig voor de luchtvaart. Toch hebben onze vliegers een aantal belangrijke foto's genomen en voor de artillerie wat verkenningswerk verricht. Verder hebben ze 7 ton bommen geworpen op de vijandelijke vliegkampen, kantonnementen en spoorwegen. Het vliegveld te Gontrode was hun voornaamste doel; daar werd een grote brand veroorzaakt.

Een zeevlieger heeft een vijandelijke ballonloods door een treffer in vlammen doen opgaan.

De vechtvliegers van de vijand zijn gisteren niet erg in de weer geweest. Er is betrekkelijk weinig gevochten. Wij hebben 2 Duitse toestellen geveld en missen er zelf ook twee. Een daarvan heeft men nog goed bestuurd zien landen.

Londen, 29 september. Officiële mededeling over de werkzaamheid in de lucht aan het front. Onze vliegers zetten hun werkzaamheid in samenwerking met de artillerie voort, terwijl ze eveneens voortgingen met het nemen van foto's. Ruim vier ton bommen zijn geworpen op de vijandelijke vliegkampen te Gontrode en Carnières en op verschillende andere doelen. 's Nachts werden weer zes ton bommen geworpen op dergelijke doelen, waaronder weer het vliegveld van Gontrode. Daar werkte de vijand naarstig met antiluchtvaartkanonnen, machinegeweren en zoeklichten. Maar niettegenstaande al zijn versperringsvuur over het vliegveld

kwamen al onze toestellen behouden terug. Tijdens deze overvallen richtten onze vliegers terug met succes hun machinegeweervuur tegen alle vijandelijke troepen en transporten, die ze in het gezicht kregen. Als gevolg van gevechten in de lucht werden negen Duitse vliegtuigen neergeschoten. Vier andere werden stuurloos omlaag gedreven. Ook is een vijandelijke machine van de grond af neergeschoten. Drie van onze toestellen keerden niet terug.

Havre, 30 september. Officieel weekbericht van 22 tot 28 dezer. Het schieten op onze verbindingen, dat in de laatste weken ongewoon hevig was geweest, heeft in de afgelopen week hetzelfde karakter behouden. Onze artillerie heeft met goed gevolg batterijen, waarnemingsposten en werken van de vijand aan een vernietigingsvuur blootgesteld en meegedaan aan de bedrijvigheid van de Franse en de Engelse artillerie bij het jongste Engelse offensief, waar zij enige Duitse batterijen uit de streek van Woumen tot zwijgen heeft gebracht.

In de buurt van Diksmuide enige gevechten met bommen. De bedrijvigheid van onze patrouilles is groot gebleven. Onze vliegers hebben 350 vluchten gedaan, waaronder een groot aantal offensieve opdrachten volvoerd werden, waarbij onze vliegers verscheidene vijandelijke vliegtuigen tot landen gedwongen hebben en waarbij ze kantonnementen en verbindingswegen van de vijand gebombardeerd hebben. Ze hebben Duitse vliegtuigen nagezet bij hun jongste nachtelijke aanval op Duinkerken. In de nacht van 28 op 29 dezer zeer hevig bombardement van de vijand op een groot gedeelte van ons front. Ten noorden van Diksmuide is een vijandelijke afdeling in een van onze vooruitgeschoven loopgraven binnengedrongen en daar terstond weer uitgeworpen.

Berlijn, 1 oktober. Officieel: Legergroep Rupprecht. In Vlaanderen was de artilleriestrijd aan de kust en in de boog van Ieper van 's middags af sterk. Ze bleef ook 's nachts levendig.

De aanvallen maakten onder de Belgische bevolking talrijke slachtoffers.

Berlijn, 30 september. Wegens het ongunstige uitzicht bleef de gevechtsbedrijvigheid bij alle legers geringer dan de vorige dagen.

In Vlaanderen was de artilleriestrijd aan de kust en 's avonds tot het kanaal Komen-Ieper hevig. Aanvallende Engelse afdelingen verkenningseenheden werden op verscheidene plaatsen afgeslagen.

Berlijn, 30 september. Een oorlogscorrespondent van de Berliner Zeitung am Mittag meldt: In het ententekamp schijnt werkelijk besloten te zijn tot vernietiging van de schone en rijke stad Oostende. De beschieting van zee uit op 22 september was al erg genoeg, en nu werd op 25 september het aangevangen werk voortgezet. Opnieuw verschenen ter hoogte van Oostende Engelse monitors en hun kogels vielen in de straten van de stad, totdat na korte tijd de monitors door de Duitse kustbatterijen werden verjaagd. Maar daarbij was de schrik voor de geplaagde bevolking niet voorbij. In de nacht van 25 op 26 werd Oostende opnieuw geteisterd, ditmaal door een beschieting van de landzijde, en ditmaal waren de offers onder de inwoners bijzonder groot. In het duister floten de projectielen van zwaar kaliber door de nauwe straten, waar de huizen vol mensen dicht op elkaar gepakt staan. Een vol uur lang woedde de verschrikking over de stad. Een hele schaar inwoners vluchtte naar de tuin van het park achter het station; maar ook in het park kwam een granaat en maakte slachtoffers.

Officieren die ik gesproken heb, hadden bij het aanbreken van de dag meegeholpen om de onder het puin geraakte mensen uit te graven. Verscheidene ongelukkigen die in leven waren gebleven, waren in hun verstand gekrenkt. Overal hoorde men geklaag, geroep om hulp en verwensingen. De inwoners zijn geheel buiten zichzelf van woede. Indien de vijand voor de poort stond, zouden zij het lot begrijpen, maar dat hun dit door vrienden wordt aangedaan, begrijpen ze niet. Bovendien kunnen zij zich indenken, dat de beschieting overdag, een militair doel zou hebben en op waarneming berust. Maar dit in de wilde weg woeden 's nachts schijnt hun niets anders toe dan een vloekwaardige, schandelijke misdaad.

En daarbij komt nog, dat de vijandelijke persbende juist nu weer in verraderlijke, giftige artikelen schrijft over de wreedheid van de oorlogvoering van de Duitsers.

Militaire beschouwingen.

Hoewel een plotseling doorbreken meer kans zou geven op de overweldiging van een belangrijk deel van de Duitse legermacht, zo zou met een Duitse terugtocht, vrijwillig of gedwongen, zoals men het noemen wil, een hoogst belangrijk succes zijn behaald. De Duitsers zullen echter in Vlaanderen niet spoedig tot zulk een terugtrekkende beweging overgaan, als zij in het vroege voorjaar in Frankrijk uitvoerden. De gevolgen zouden hier veel ernstiger zijn.

Het opdringen van de Engelsen van de lijn Bikschote-Hollebeke tot die van het bos van Houthulst naar Geluveld maakte een deuk in de Duitse frontlinie. De Engelse opmars ging daarbij in hoofdzaak naar het noordoosten, in dezelfde richting als de spoorwegen van Langemark naar Staden en van Ieper naar Roeselare. Gelukt het de Engelsen in die richting te blijven opdringen, dan wordt de toestand

van de Duitse noordelijke vleugel tegenover de IJzerlinie zeer bedenkelijk.

Zich aan die toestand door een terugtocht te onttrekken, is voor de Duitsers niet alleen nadelig, omdat ze daardoor de linies moeten opgeven, welke juist door de IJzerinundatie dezelfde defensieve kracht hebben, als die de Belgen daaraan ontleenden, maar ook, omdat een terugtocht, die de gevolgen van de indeuking zou neutraliseren, tot het ontruimen van Oostende zou leiden en Brugge dan zeer bedreigd zou worden. Waar het zuiveren van de Belgische kust vaak als hoofdobject van de tegenwoordige Engelse operaties genoemd wordt, zal een dergelijke terugtocht wel het laatste zijn, waartoe de Duitse legerleiding zal overgaan.

Dat de Engelse hoofdaanval inderdaad de hiervoor genoemde richting heeft, blijkt uit de verschillende berichten. De Duitsers deden dan ook aan de weg Ieper-Menen, op de zuidelijke vleugel van het voorwaarts dringende gedeelte, verwoede tegenaanvallen. Het officiële Engelse bericht van 26 september meldt daaromtrent, dat na een hevige worsteling, die het grootste deel van de dag in beslag nam, de Engelse en de Schotse bataljons de vijand terugdreven en de hun opgedragen taak, bestaande in het dekken van de flank van de hoofdaanval, volvoerden.

De strategische betekenis van de Engelse operaties in Vlaanderen is hiermee voldoende uiteengezet. De oorlogsoverzichtschrjver van de Manchester Guardian wijdde reeds een artikel aan de komende ontruiming van België. Volgens hem zou het Duitse ministerie van buitenlandse zaken er slechts over denken België op te geven, omdat de militaire leiders van mening zijn, dat zij België spoedig zullen moeten ontruimen. Hij verwacht dat Hindenburg, beweerend dat hij tot het oorspronkelijke plan van Duitsland terugkeert, volgens hetwelk een bezetting van de Belgische kust niet nodig was,

misschien in het komende voorjaar uit een groot deel van België zal terugtrekken. Dan zou men van Duitse kant een grote krachtsontwikkeling naar het oosten kunnen verwachten, om Rusland de vrede voor te schrijven.

Waar de Engelsen nog heel wat meer en geduchtere slagen zullen moeten toebrengen, voordat er zelfs van een beperkte terugtrekkende beweging der Duitsers in Vlaanderen sprake zal zijn, achten we een ontruiming van België, ten behoeve van de krijgsoperaties, voorlopig geheel uitgesloten. Het vrijkomen van een groot aantal troepen zou niet opwegen tegen het verlies van de steunpunten voor de duikbotenoorlog, waaraan men in Duitsland zulk een grote waarde hecht.

Men meldt ons uit Oostburg:

Zaterdagavond tussen acht en tien uur zijn de vliegers weer druk in touw geweest boven het Belgische front. Herhaaldelijk kon men zien en horen, dat er veel bommen werden gegooid, voornamelijk op de haven van Zeebrugge, het kanaal, zomede in de richting van Oostende. Ook kon men zien dat er vijandelijke vliegers in de omtrek van Gent aan het werk waren; telkens zag men ook in die richting de granaten barsten, welke men op de vliegers afschoot. Het afweergeschut bestreed de vliegers zeer heftig en langdurig.

2 oktober 1917

Vanuit Middelburg zijn gisteravond meermalen vliegeraanvallen op de Belgische kust waargenomen.

Parijs, 1 oktober. Officieel middagbericht.

In België bombardeerden Franse vliegers de vliegvelden in de buurt van Roeselare en Tielt, en de stations van Lichtervelde, Staden, Kortemark, enz.

Londen, 1 oktober. Officieel: Het vijandelijk geschut heeft gedurende de nacht een sterke bedrijvigheid getoond ten oosten en ten noorden het vak van Ieper en Nieuwpoort. Overigens valt er niets van bijzonder belang te melden.

Berlijn, 1 oktober. Officieel avondbericht. In Vlaanderen en voor Verdun geschutwerkzaamheid van wisselende kracht, alsmede voor ons gunstige artilleriegevechten.

Londen, 1 oktober. Officieel: De admiraliteit deelt mede: Zaterdagnacht hebben onze marinevliegtuigen met goed gevolg verscheidene tonnen bommen geworpen op de sluizen van Zeebrugge, de vliegvelden te St.-Denijs-Westrem en Torhout en op arbeiderstreinen te Brugge.

Men meldt ons uit Oostburg:

In de afgelopen nacht hebben vliegers opnieuw Zeebrugge en omgeving met bommen bestookt. Zondagmiddag vlogen boven Brugge enkele vliegmachines; ze werden hevig beschoten door de Duitsers.

Londen, 1 oktober. Officieel avondbericht: Vanochtend heeft de vijand een krachtige aanval gedaan over een front van ruim een mijl breed op onze nieuwe stellingen ten noorden van de weg Ieper-Menen en ten oosten van het Polygoonbos. De Duitse infanterie, die in drie achtereenvolgende golven kwam opzetten, leed zware verliezen door ons geweervuur en door het versperringsvuur van onze artillerie en werd in wanorde teruggedreven. Onze troepen volgden de terugtrekkende vijand en namen enige gevangenen. In

de loop van de drie daarop volgende uren herhaalde de vijand tot tweemaal toe de aanval op hetzelfde front met sterke strijdkrachten. Er ontstond een zwaar gevecht, als resultaat waarvan de vijand overal teruggedreven werd met uitzondering van de zuidoostelijke hoek van het Polygoonbos, waar de vijand er in slaagde twee van onze vooruitgeschoven posten te bezetten.

In de loop van de 30^e september werd het uitzicht beter en hebben onze vliegers veel werk verricht in samenwerking met de artillerie, terwijl ze ook vele foto's hebben genomen. Het bombarderen hebben zij dag en nacht zonder ophouden voortgezet. Ruim 11 ton bommen werden geworpen op het vijandelijke vliegveld van Gontrode, op inkwartieringsplaatsen en achterwaartse verbindingen bij het slagfront, op een opslagplaats van munitie en op het hoofdkwartier bij Kamerijk.

Ook de vijand heeft in de loop van de nacht talrijke bomaanvallen gedaan, maar hij veroorzaakte slechts geringe schade van militair belang.

De vijandelijke luchtmacht waren gisteren niet erg levendig, maar onze machines ontmoetten toch enige grote formaties. Vier Duitse vliegtuigen werden op de grond gebracht, acht stuurloos naar omlaag gedreven. Wij missen vijf vliegtuigen.

Berlijn, 2 oktober. Officieel: Legergroep Rupprecht: Aan het midden van het Vlaamse front was de artilleriestrijd krachtig. Tussen Langemark en Hollebeke steeg hij herhaaldelijk tot hevige roffelvuurgolven. 's Ochtends ontrukten onze stormtroepen de Engelsen bij het Polygoonbos ten noorden van de weg Menen-Ieper een terrein van ongeveer 500 meter diep, dat tegen herhaalde krachtige tegenaanvallen behouden werd. Behalve dat de vijand gevoelige verliezen leed, verloor hij gevangenen.

Washington, 2 oktober. In een vervolg van het ambtelijke communiqué van het departement van oorlog wordt het buitengewoon grote strategische belang aangeduid van de jongste Britse stoot langs de weg van Menen, terwijl tevens gewezen wordt op de vruchteloosheid van de tegenaanvallen der Duitsers. De overmacht van de Britten over de vijand is afdoende bewezen bij het gevecht van de vorige week, en ook dat het volhardingsvermogen van de Duitse soldaat verminderd is, al heeft de vijand ook grote bekwaamheid en stoere vastberadenheid getoond in zijn herhaalde tegenaanvallen.

In het communiqué wordt verder nog verklaard, dat er aan het Franse front een ontzaglijke slijtage van Duitse levende strijdkrachten plaats vindt.

De oorlogstoestand.

De Engelsen vermelden in Vlaanderen een aanval van de Duitsers. Deze aanval, die slechts een geringe breedte had (ongeveer 1,5 kilometer) drukte aan de zuidoostelijke hoek van het Polygoonbos de voorste Engelse linie een weinig achteruit, welk resultaat, volgens generaal Haig, geenszins in verhouding stond tot de daarvoor aangewende inspanning en de gebrachte offers. De Duitse berichten spreken totnogtoe over "voor ons gunstige infanteriegevechten".

Verder geen nieuws van belang.

Men meldt ons uit Oostburg:

Gisteren was het de gehele dag zeer bedrijvig in de lucht. Gisteravond is er ook weer een aanval uit vliegmachines gedaan boven Zeebrugge, enz. Om half elf vloog er ook nog een vliegmachine een lange tijd boven Zeeuws-Vlaanderen.

3 oktober 1917

Men meldt ons uit Oostburg:

Gedurende de dag is er hevig kanongebulder gehoord uit de richting tussen de kust en Ieper.

Londen, 2 oktober. Officieel bericht van de admiraliteit: Britse watervliegtuigen hebben de 30^e september bommen geworpen op het vliegveld St.-Denijs-Westrem. Ze vielen tussen de loodsen, waarvan er een, aan de zuidzijde van het vliegveld, in brand vloog. Men kon de brand 30 mijl in de omtrek zien.

Ook zijn er bommen geworpen op de schutsluizen van Zeebrugge.

Berlijn, 3 oktober. Officieel. Legergroep Rupprecht: Aan de kust en tussen Langemark en Zandvoorde nam gisteren de artilleriestrijd weer tot grote hevigheid toe. Op de middelste vakken van het slagfront kwam het tot uiterst sterk vuur. 's Ochtends matte de vijand zich opnieuw, maar geheel tevergeefs, af, om het daags te voren door ons ten noorden van de weg Menen-Ieper veroverde terrein terug te nemen.

Men meldt ons uit Oostburg:

Gisteravond was het buitengewoon levendig in de lucht. Van acht uur af tot tien uur was het geronk der vliegtuigen niet van de lucht en telkens waren zij boven ons grondgebied. Een was er zelfs een heel eind Zeeland in gevlogen daar wij het geronk lang konden volgen uit de richting van Vlissingen. Zeebrugge was weer het mikpunt voor talrijke bommen, telkens zag men het rozige licht tegen de lucht schitteren. Om tien uur waren er een paar vliegers met elkaar in gevecht; het schieten met de machinegeweren kon men duidelijk waarnemen. Het was soms een waar bombardement in de lucht.

Wij vinden in de buitenlandse bladen nog enkele treffende feiten vermeld over de gesneuvelde Franse vlieger kapitein Guynemer. Deze was nog slechts 23 jaar en een schuchter, bescheiden jongmens. Hij was tenger en zwak van natuur, zo zelfs dat hij tot vijf maal toe voor de militaire dienst was afgekeurd voor hij werd afgenomen. Twintig maal was hij met lof vermeld in de rapporten; tweemaal was hij gekwetst. Zijn grootste heldenfeiten verrichtte hij op 25 mei ll., toen hij op één dag vier vijandelijke vliegtuigen neerschoot. Guynemer had verscheidene orden.

Enige tijd geleden vroeg een dame hem, welke onderscheiding hun nu nog kon verdienen; en het antwoord was: "Slechts één, een houten kruis."

4 oktober 1917

Londen, 3 oktober. Officieel: De wederzijdse werkzaamheid van het geschut duurde tijdens de nacht ten oosten van Ieper voort. Overigens niets bijzonders te melden.

Londen, 3 oktober. Officieel avondbericht. Hedenochtend, kort voor zonsopgang, bombardeerde de vijand krachtig onze stellingen tussen de Torengheuchten en het Polygoonbos; kort daarop poogde zijn infanterie een aanval te ondernemen. Ons geschut opende een hevig vuur, zodat op het grootste gedeelte van het slagfront de vijandelijke aanval werd gebroken voordat hij onze linies had bereikt.

In de streek onmiddellijk ten noorden van de weg van Menen, waar vijandelijke troepen er in geslaagd waren voorbij onze artillerieversperring te dringen, werden deze door onze infanterie volkomen teruggeworpen. Onze stellingen zijn ongeschonden.

Ten oosten van Ieper was de wederzijdse geschutwerkzaamheid gedurende de dag groot.

Berlijn, 3 oktober. Officieel avondbericht: In het westen, bij afwisselende vuurwerkzaamheid geen grotere krijgsverrichtingen.

Onder voorbehoud meldt men ons:

Dinsdagavond omstreeks 10 uur zouden vermoedelijk uit een vliegmachine, welke uit het noordoosten scheen te komen, twee of drie bommen geworpen zijn, welke in de nabijheid van ons aan de Zeeuws-Vlaamse kust gestationeerd wachtschip ontploft zouden zijn.

Tot welke nationaliteit het vliegtuig behoorde, kon men ons niet met zekerheid zeggen. Van het wachtschip moet op het vliegtuig zijn geschoten en het schip liet ook de sirene werken.

Het vliegtuig, dat naar de Belgische kust koerste, werd op die kust niet beschoten. Op het ogenblik dat de bommen vielen, werd ook Zeebrugge gebombardeerd door vliegmachines.

Berlijn, 4 oktober. Officieel. Legergroep Rupprecht: De vijand richtte gisteren in Vlaanderen, evenals vorige dagen, tegen verschillende vakken van onze gevechtszone, een krachtig vuur op het terrein diep achter onze stellingen en op Belgische plaatsen.

In het midden van het slagfront steeg het aantal hevige vuurvlagen. De hele nacht duurde van het Houthulsterbos tot aan de Leie de geweldige artilleriestrijd met onverminderde kracht voort. Vanochtend steeg hij tot roffelvuur.

Toen krachtige aanvallen van de Engelsen in de bocht van Ieper loskwamen, ontbrandde de slag in Vlaanderen opnieuw.

Bij de andere legers was de gevechtsactie tengevolge van slechte waarneming overdag meestal binnen geringe grenzen beperkt; ze leefde pas tegen de avond op.

Londen, 3 oktober. Officieel: Gisteren was het weer mistig. Niettemin hebben onze vliegers voor de artillerie geslaagde waarnemingen gedaan en vele foto's genomen. Enkele daarvan vertonen de schade, door onze bomaanvallen aangericht. Onze vliegers hebben ongeveer acht ton bommen op verscheidene doelen geworpen, waarbij treffers werden waargenomen op drie vliegkampen in de streek van Kortrijk.

Spoorwegwissels bij Roeselare zijn met succes aangevallen.

Over het algemeen heeft de vijand onze vechtvliegers vermeden, maar onze patrouilletoestellen aangevallen.

In luchtgevechten hebben onze vliegtuigen vier vijandelijke toestellen neergeschoten.

Zes van onze vliegtuigen worden vermist.